

A

DACHAU
VARRÓNŐ

MARY CHAMBERLAIN

Mont Blanc
válogatás

London, 1939. A tizennyolc esztendőös csinos és ambiciózus Ada Vaughan varrónőként dolgozik a Dover Street-i nőiruha-szalokban. Divattervező pályáról álmodik – megvan hozzá a tehetsége és a tudása –, de ehhez ki kellene törnie a lambethi sivár családi környezetből.

Ada egy véletlen találkozás során megismerkedik a titokzatos Stanislaus von Liebennel, és ez a kapcsolat a szerelem és a csillogás világába repíti. Amikor a férfi felajánlja, hogy elviszi Párizsba, Ada úgy érzi, itt a nagy alkalom, és meg sem hallja a figyelmeztetést, hogy a közelegő háború miatt veszélyes a kontinensre utazni.

A jóslat beteljesül, kitör a háború, ők pedig Franciaországban rekednek. A német megszállás után Stanislaus elhagyja a lányt, de az utolsó éjszakán még kezeskedik arról, hogy Ada sose felejthesse el.

Ada fogságba kerül, és annak köszönhetően éli túl a háborút, amihez ért: ruhákat varr. Jelenlegi megrendelői is előkelőségek, csak éppen német előkelőségek. Ada nem is sejtí, mekkora bajt hozhat ez még a fejére...

Egy történet a reményről, az élni akarásról és a bosszúról.

MARY CHAMBERLAIN a University of London híres Creative Writing szakán szerzett MA diplomát. Élt már Angliában és a Karib-szigeteken is. Első könyve a Virago Press kiadónál jelent meg 1975-ben. Azóta számos, nőikkel foglalkozó, dokumentum jellegű és a Karib-szigeteken játszódó írása látott napvilágot. Jelenleg az Oxford Brookes University történelem tanszékének emeritus professzora. Mary Chamberlain férjével Londonban lakik.

Tudjon meg többet a szerzőről és a könyvről:
www.facebook.com/dreamvalogatás

„Egy történet, mely egyaránt szól az emberségről és az embertelenségről. A bosszú és a megbocsátás örök küzdelme.”

Amazon

„Döbbenetes, hogyan küzd Ada a világ és a sorsa ellen. Ehhez pedig a remény ad neki erőt.”

Goodreads

„Hihetetlen erejű könyv egy nőről, aki törékeny és sebezhető, mégis elszánt és akaratos. Megszállottan keresi a kiutat, és kitartóan küzd egy álomért, mely talán sohasem érhető el.”

Barnes and Noble

„Egy olyan emberi sors, mely káprázatos, ugyanakkor provokatív is egyben.”

LoveReading

„Ada Vaughan ugyan nem létezett, de sok más hasonló helyzetben lévő nő igen. A mű pontos korszakot ad az 1930-as, 1940-es évek Londonjáról, s a feltörekvésre vágyó nők körülményeiről.”

Book Trost

MARY CHAMBERLAIN

A

DACHAU
VARRÓNŐ

— részlet —

Ada belenézett a konyhakredencnek támasztott törött tükörbe. Miközben a szemöldökét szedte csipesszel, nyitva volt a szája, és picit kidugta a nyelvét. Addig grimaszolt és jajgatott, míg végül csupán egy vékony ív maradt a szemöldökéből. Bepúderezte a helyét, remélve, hogy a nyomokat így eltüntetheti. Benedvesítette a haját a repedt mosdótálban lévő tiszta, meleg vízzel, szárazra törölte, majd a bal oldalon elválasztotta. Tizennyolc éves volt, de így többnek látszott. A középső ujj fésül és kiegyenesít, a mutatóujj hullámosít. Három hullám balra, jobbra öt, hátul öt berakás, a csatok és hajtűk szorosan a fejhez simulnak, így száradt meg.

Ada kihasználta az időt. Kinyitotta a táskáját, és addig kotorászott benne, míg meg nem találta a púdert, a rúzszt és a pirosítót. Nem használt sokat, nem akart közönségesnek látszani, csak olyan friss és csinos akart lenni, mint azok a lányok, akik a Women's League of Health and Beauty sportegyletben tornásznak. Láttá őket a Hyde Parkban, fekete sort és fehér blúz volt rajtuk, és azt is tudta, hogy szombat délutánonként a Henry Fawcett játszóterén szoktak gyakorolni. Talán csatlakozni fog hozzájuk. Mert hajlékonyá és csinosá tesz. Az egyenruhát elkészítheti magának. Végül is varrónőként megengedhette magának.

Egymáshoz dörzsölte az ajkait, hogy egyenletesen szétkenődjön a rúzs, ellenőrizte még egyszer, hogy a hullámok a helyükön vannak-e, aztán fogta a tükröt, és bevitte a szobába. A barna lúdlábmintás szoknya fordított berakással és a halvány rózsaszín blúz igazán csinos volt. A szoknyát remek tweedanyagból varrta, maradék Isidore-tól, a Hanover Square-i szabásztól. Tizenöt évesen állt munkába. Istenem, milyen mocskos volt a sok gombostű-szededetéstől meg a szösök takarításától, a szabókrétától szürke lett a vászoncipője, a sokak által levetett kabátjának pedig túl hosszú volt az ujjja. Az apja azt mondta, hogy ez egy rabszolgaüzem, hogy a dagadt kapitalista tulajdonos semmit sem csinál, csak kiszákmányolja őket, és hogy Adának ki kell állnia a jogaikért, és szervezkednie kell. Isidore volt az, aki felnyitotta a szemét. Megtanította neki, hogy az anyagok élnek és lélegzenek, hogy mindegyiknek megvan a maga személyisége és stílusa. A selyem – magyarázta – makacs, a batiszt viszont mogorva. A gyapjúszövet kemény, a flanel meg lusta.

Megtanította, hogyan kell szabni, hogy a ruha ne buggyosodjon, de ne is dörzsöljön, és hogy miként kell bánni a ferde mintás anyagokkal. Beavatta a szabásminta-készítés rejtelseibe, megtanította krétával jelölni és fércelni. Megismertette a varrógéppel, a cérnákkal és a fonalakkal, megtanította hogyan kell a legújabb találmányt, a cipzárat rejtve, a hajtások közé bevarrni, megtanította gomblyukazni és beszegni. *Halszálka, Ada, halszálkaöltés!* A nők olyanok, mint a próbababák. Ez volt a varázsige. Gyönyörű haj, ragyogó ruhák. A bugyik is méretre szabva. Isidore megmutatta azt a világot, amit aztán Ada magának akart. De még nem tartott ott.

Miután az anyjának átadta, amit megkövetelt tőle, kifizette a buszjegyét, és fizetésnapon evett egy sütit a Lyonsban a lányokkal, nem sok maradt a heti béréből.

– Nehogy azt hidd, hogy most már itt urizálhatsz, csak mert pénzt adsz haza! – bökött Ada felé az anyja. Kezén

a ráncok olyanok voltak, mint a kukacok. Adának továbbra is ki kellett vennie a részét a portörlésből meg a söprésből, és miután felszabadult, ő lett a család varrónője.

Ada pontosan tudta, hogy ezt a spórolós, tetűfésűs, örökölt ruhás világot nem neki találták ki. Megnyalta az ujjait, széthajtogatta a varrott orrú és sarkú Bemberg harisnyát, aztán centiről centire felhúzta a lábára – óvatosan, ne cibáld! –, így aztán a szemek szép egyenesek maradtak hátul. *Számít a minőség. Fontos a megjelenés.* Amíg a felsőruha jónak látszik, senki sem tehet rá megjegyzést. Ajkat összeszorítani, orrot a magasba, *elnézést.* Stílus és elegancia úgy, mint a legjobbaknál. Ada tudta, hogy messzire képes elmenni azért, hogy *valaki* lehessen.

A tükröt feltette a kandallóra, kétoldalt gesztenyeszín hullámokba fésülte a haját. Feltette a kalapját, egy kis barna apróságot, amelyet az egyik masamód készített neki, majd elől oldalra igazította. Belecsúsztotta a lábát az új körömcipőbe, felkapta a tükröt, és lefelé fordította. Hátrább lépett, hogy lássa az összhatást. Tökéletes. *Divatos.* Ápol.

Ada Vaughan átugrotta a küszöböt, mely még nedves volt a reggeli súrolástól és a viaszos bevonástól. Az ég szürke volt, a kémények kormos pamatokat köptek a magasba. Az előkertek végignyúltak az egész utcán, korom tapadt a sárga ablakkeretekre és a barna függönyökre, melyeket jól megcibált a városon keresztülvágtató szél. Ada befogta az orrát, nehogy megteljen a Temze felől áradó köddel és korommal, mely aztán megfeketítené a maga varrta, AV monogramos zsebkendőjét.

Kipp-kopp, végig a Theed Streeten, ahol mindig tárva-nyitva vannak a bejárati ajtók, hogy be lehessen kukucskálni a tiszteletre méltó házakba. Patyolattiszták, jó környék, az anyja erre szokta mondani, hogy ahhoz már *valakinek* kell lenned, hogy itt bérelhess lakást. *Valaki,* hát persze. Az anyjának és az apjának nem lesz dolga azzal a *valakivel,* ha csak pofon nem vágja őket. Egy *valaki* nem árul *Daily Workert* szombat

reggel a Dalton's előtt, és nem morzsolgat rózsafüzért, míg el nem zsibbadnak az ujjai. A *valakik* nem ordibálnak egymással, és nem hallgatnak napokon át. Ha Adának választania kellett az apja és az anyja között, akkor a dühkitörések és a csalódások ellenére is mindig az apja mellé állt.

Vaughan papa nem a mennyországra várt, hanem az azonnali, földi megváltásra, abban hitt, hogy már csak egy lépés, és összeomlik ez az előítéleteken és előjogokon alapuló világ, és azután mindenki egyformán fog részesülni mindaból a jóból, amire Ada vágyik. Vaughan mama az égből várta a megváltást, mely a halállal lezáródó szenvedéssel és fájdalommal teli élet után jön majd el. Vasárnap délelőttöként a templomban ülve Ada azon tanakodott, miként lehet vallást alapítani a nyomorból.

Kipp-kopp, elhaladt a tűzoltóság előtt felhalmozott légvédelmi homokzsákok mellett. Ezután következett az Old Vic színház, itt látta Ada a *Vízkeresztet*, ingyenjeggyel, tizenegy éves korában. A színházban, amikor elhaladt a fényes bársonykosztümök mellett, beszívta a volfrám és a narancshéj illatát, tudta, pontosan tudta, hogy a színpadi világ, a festett díszleteivel és a mesterséges fényeivel, éppen olyan igaz és mély, mint a világegyetem. *Smink és látszat*, zúgott a szíve Malvolióért, azért, aki hozzá hasonlóan arra vágyott, hogy *valaki* lehessen. Ada továbblépdelt, végig a London Roadon, körbe a St. George's Crossnál, ahol ráfordult a Borough Roadra. Az apja azt mondta, hogy az év vége előtt kitör a háború, az anyja pedig szorgosan összeszedte a szórólapokat, és hangosan felolvasta őket. *Ha meghallják a sziréna hangját, rendezett sorokban vonuljanak...*

Ada az épülethez lépett, és felnézett a fekete, domború betűkre. *Borough Polytechnic Institute*. Megigazgatta a kalapját, kinyitotta, majd becsukta a retiküljét, ellenőrizte, hogy rendben van-e a harisnyája, majd felment a lépcsőn. Nedves volt a hónalja és a lábhajlata, de nem a sietségtől, hanem az idegességtől.

A 35-ös szoba ajtajának felső részén négy üvegpanel volt. Ada bekukucskált. Az asztalok félre voltak állítva, és a szoba közepén hat nő állt félkörben. Az ajtónak háttal az előttük állóra figyeltek. Ada nem látta, ki az. A szoknyájába törölte a tenyerét, kinyitotta az ajtót, és belépett.

Egy dús keblű, gyöngysort viselő, ősz kontyos hölgy lépett elő a félkörből, és széttárta a karját:

– Kihez van szerencsénk?

– Ada Vaughan.

– Teli tüdővel! – rivallt rá az asszony. – A neve?

Ada nem értette, mit akar tőle.

– Ada Vaughan – dadogta.

– Csak nem egy kisegér?

Ada elpirult. Kicsinek és ostobának érezte magát. Sarkon fordult, és elindult az ajtó felé.

– Nem, nem, nem! Jöjjön csak vissza! – harsogta a nő.

Ada elérte a kilincset, ám ekkor a nő megfogta a kezét.

– Jöjjön ide!

A nő keze meleg volt és száraz, Ada észrevette, hogy a manikűrözött körmei rózsaszínre festettek. Adát a csoport közepebe állította.

– Miss Skinner a nevem. – Az asszony hangja tisztán csengett, Ada úgy érezte, olyan, mint egy dal, vagy mint egy kristálygalamb. – Magát hogy hívják?

Miss Skinner egyenesen állt, kidüllesztett keblekkel, a dereka karcsú volt. Arcát félrefordította, állát felszegte.

– Mondja érthetően! – szólt mosolyogva, és bólintott hozzá. Az arca kedvesnek tűnt, noha a hangja parancsoló volt. – Ért-he-tő-en!

– Ada Vaughan – mondta Ada határozottan.

– Lehet, hogy olyan, mint egy hattyú, de ha úgy csipog, mint egy veréb, akkor senki sem fogja komolyan venni. Isten hozta, Miss Vaughan – jelentette ki Miss Skinner, miközben csipőre tette a kezét. Ada tudta, hogy fűzőt visel. Ebben

a korban egyetlen nőnek sincs ilyen alakja anélkül. Miss Skinner mély levegőt vett, *hmmmm*, és az ujjával dobolt a bordái közt keletkezett üregeken, és kinyitotta száját: *dó, ré, mi, fá, szó*. Az utolsó hangot hosszan kitartotta, fújtatott, mint egy hajókémény, míg csupán a visszhang maradt a levegőben. Vállai ellazultak, és így kiengedte a maradék levegőt is. *Húú!* A melleiben kell tartania a levegőt, gondolta Ada, felfújja őket, mint két lufit. Egyébként lehetetlen ennyi levegőt beszívni. Ez természetellenes.

– Álljon egyenesen! – Miss Skinner előrelépett. – Állat fel, feneket behúzni. Ellenőrizte a csoport tagjait, és amikor Adához ért, egyik kezét a derekára tette, a másikkal pedig feljebb és feljebb tolta az állát.

– Amíg nem állunk egyenesen – jelentette ki Miss Skinner, miközben a vállát hátrahúzza megigazgatta kebleit –, nem tudunk kiállni.

Hangja úgy zengett, mint az Űdvhadsereg cintányérjai.

– És aki nem tud kiállni, az nem tud beszélni. – Ekkor Adához fordult: – Miss Vaughan, maga miért szeretne ékeszólást tanulni?

Ada érezte, ahogy előnti a forróság, fel a nyakán, szét a füléig, tudta, hogy elpirult. Kinyitotta a száját, de nem bírt megszólalni, összegabalyodott a nyelve. *Valaki szeretnék lenni*. De Miss Skinner már nem törődött vele. Ő már korábban is észrevette rajta az akarást. Az ambíciót.

*

– Maga olyan csinos, hogy amikor először megláttam, azt hittem, maga is vevő – mondta Buckley méltóságos asszony. Vevőnek nézte. *Hát persze*. Csak tizennyolc éves volt, amikor tavaly szeptemberben beállt hozzá dolgozni. Ada gyorsan tanult.

Buckley méltóságos asszony „Madame Duchamps” néven vitte az üzletet. Magas volt, csípője kerek, körmeit festette, egyszerű fülbevalót hordott, de mindenkit elkápráztatott,

amikor olyanokat mondott, hogy *couture, atelier*¹ vagy *Párizs, ah!* Csak átfutotta a *Vogue*-t, majd bál- és koktéluhákát varázsolt a selymekből meg a bársonyszalagokból, melyeket redőzve tűzködött a karcsú elsőbálozók és méltóságteles gardémjaik derekára. Ada a szakmát Isidore-tól tanulta, de a bátorságot a lányok által csak Mrs. B.-nek nevezett méltóságos asszonytól. Míg Isidore bölcs és kedves volt, vicces és eredeti, addig Mrs. B. ravasz volt, és kifinomult. Ada biztos volt benne, hogy Buckley méltóságos asszony se nem méltóságos, se nem asszony, s hogy arcszíne éppolyan hamis, mint a neve, de Mrs. B.-t ez nem zavarta. Amit ő nem tudott a női formákról és a szövetek titkairól, azt nem is volt érdemes megtudni.

Mrs. B. még Isidore-nál is magasabb szinten állt. Párizs. Ada ezt a várost akarta meghódítani. A szalonját Vaughanháznak fogják hívni. Ez egy olyan egyszerű név, mint a Worth meg a Chanel, de van benne egy kis *akcentus*. Ezt a szót is Mrs. B.-től tanulta. *Akcentus*. Stílus és rang tartozik hozzá.

– Madame, hol tanult franciául? – Madame-nak kellett szólítaniuk Mrs. B.-t.

Mrs. B. arcán mindentudó mosoly jelent meg, fejét finoman félrebillentette.

– Itt is, ott is – felelte. – Itt is, ott is.

Meg kell hagyni, Mrs. B. felismerte Ada szorgalmát, tehetségét és ambícióját. Ada a műhelyből a szalonba került, ő lett a Madame Duchamps szalon új manökenje, az ifjú társasági hölgyek őt kérték meg, hogy mutassa be a ruhájukat Mrs. B. helyett, kinek termete és csípője már kissé kigömbölyödött.

– Mademoiselle, vegye fel az estélyi ruhát.

– *A douppionit, madame?*

Éjkék színű volt, nyakpánttal. A karcsú Ada végigbillegett a helyiségen, meztelen háta magával ragadta a tekinteteket, majd ugyanezeket a tekinteteket rabul ejtette az anyag esése,

¹ Francia szavak, jelentésük varrás és műhely.

az, ahogy örvénylik körülötte, és végül uszályban végződik a háta mögött. Még egyet fordult, és elmosolyodott.

– Most pedig a sifont!

A rejtélyes fátyol és a taftbélés, osztriga- és gyöngyházszín, a drága lüszter. Ada imádta, ahogy a ruhák átváltoztatták. Lehetett tűz, víz, föld vagy levegő. Elementáris. Őszinte. Ez volt ő. Felemelhetné a karját, mintha magához ölelné az eget, és a selyem lebegne a fátyolos szellőben. Udvariasan mélyen meghajolna, és aztán a felegyenesedő teste olyan lenne, mint egy nyíló virág, a végtagjai pedig, mint érzéki, finom virágszirmok.

Mindenki őt csodálta, olyan volt, mint egy élő szobor, egy igazi műalkotás. Ráadásul a teremtő is ő volt. Magában mosolyogva azt gondolta: itt bevesszük, ide egy hajtás, és *voilà*. Magas, karcsú alakjával, az újonnan tanult *voilà*val Ada saját kézjegyét is rátehetette volna Mrs. B. ruhakölteményeire, együtt sokkal modernebbek és sokkal kívánatosabbak lehetek volna. Ada tudta, hogy Mrs. B. megbecsüli, hogy felismerte ügyességét és ízlését, valamint azt a képességét, hogy el tudja varázsolni és meg tudja babonázni a vevőket magától értetődő ékesszólásával, melyet Miss Skinner bölcs tanításának köszönhetett.

– Ha átlósan elvárnánk – jegyezte meg Ada, miközben megemelve az anyagot megmutatta a megrendelőnek, hogy mire is gondol –, így jönne a ruha, és olyan lenne benne, mint egy görög istennő.

A melle felett redőzte az anyagot, és az egyik válla meztenül bukkant elő a sifontengerből. Akár egy sellő.

– Non, non, non! – Mrs. B. franciául tiltakozott, amikor Ada átlépte az illendőség küszöbét. – Az lehetetlen, *madoiselle*. Ezt a ruhát nem *boudoirban*², hanem bálban fogják viselni! Az illem! Az illem!

² Női szalon, budoár.

Mrs. B. a vevőhöz fordult.

– Miss Vaughan a finomabb társasági szabályok terén még egy kicsit tapasztalatlan, túl *naive*.

Lehet, hogy naiv volt, de Ada jó reklámot jelentett a Madame Duchamps szalonnak. Jelenleg a Dover Street-i szalon varrónője volt, de bízott benne, hogy egy szép napon több lesz majd egyszerű alkalmazottnál. Arról álmodott, hogy egyszer majd betársulhat a cégbe. Szép sikereket kezdett elérni. Kiemelkedő tehetségének köszönhetően az általa tervezett ruháknak különleges sodrása volt, ugyanakkor nyugalmat árasztottak. Megidézte Hollywoodot és a sztárok csillogó világát, ám ezt a tervezőasztalon a mindennapokhoz igazította. Ada lett a tervező és a cég élő reklámja. Virágos ruhájában, méretre szabott kabátjában, ápolt körmeivel és egyszerű körömcipőjével, tudta, hogy utánafordul, aki látja, amint kilép a boltból, és elindul a Piccadilly felé, elhaladva a Ritz és a Green Park mellett. *Kipp-kopp*, visszhangoztak a léptei, és úgy tett, mint aki valahol Knightsbridge-ben vagy a Kensington környékén lakik, persze csak addig, amíg biztos lehetett abban, hogy senki sem látja. Végül délnek fordult, *kipp-kopp*, átment a Westminster Bridge-en, és megérkezett Lambethbe. Elhaladt a vigyorgó csavargók mellett, akik magasba emelt orral, vihogva illegetek-billegetek a háta mögött képzeletbeli magas sarkaikon.

Április végén zuhogott, az esőcseppek egyenletesen kopogtak a Dover Street-i szalon palatetején. Az óceán felől érkező égi áldás lecsapott a földre, az utcakövek közti rések feláztak, sötét folyók kígyóztak a csatornák felé, örvények kavarogtak az utakon és fenn a magas, stukkóval díszített házak között. Az ernyőkbe és a széles karimájú kalapokba belekapott a szél, az esőkabátok szegélye alatt átnedvedtek a nadrágok, a bőrcipők beáztak.

Ada puha, megkötős teveszőr kabátot vett fel, és felkapta az esernyőjét. Ebből a naptól is ki akarta hozni a legjobbat. Balra indult, hogy elkapja a Haymarket felé tartó 12-es buszt.

– Jó éjt, madame – köszönt Mrs. B.-nek. Megállt az ajtóban, majd kilépett a vizes utcára. A Piccadilly felé indult, a lába elé nézett, hogy kikerülje a pocsolyákat. Egy szélroham kifordította az ernyőjét, cibálta a kabátját, és belekapott a hajába, mely ázott és csapzott lett. A zilált esernyőbordákat próbálta kiegyengetni.

– Kérem, engedje meg! – mondta egy férfihang, miközben egy hatalmas ernyőt kerített a feje fölé. Ada sarkon fordult, majdnem megérintette a férfi arcát, túl közel kerültek egymáshoz egy pillanatra, éppen elég ideig ahhoz, hogy ez feltűnjön. A férfiarcot keskeny, nyírt bajusz tette hangsúlyossá. Apró, kerek szemüveget viselt, szemei lágyak és halványak voltak. *Kék, mint a kacsatojás*, gondolta Ada, át lehet látni rajtuk. Felizgatták és nyugtalanították ezek a szemek. A férfi hátralépett.

– Elnézést. Csak segíteni akartam. Tessék, fogja – mondta, és átadta az ernyőjét, miközben elvette a másikat. Idegen volt a kiejtése, de kifinomult az akcentusa. Ada figyelte, ahogy az ernyőt igazgatta.

– Nem egészen olyan, mint új korában – mondta –, de a mai napra megfelel. Hol lakik? Messzire kell mennie?

Ada válaszolni akart, de elakadt benne a szó. *Lambeth. Lambeth.*

– Nem – hebegte. – Köszönöm. Busszal megyek.

– Akkor hadd kísérjem el a megállóig!

Ada igent szeretett volna mondani, de megrémült attól, hogy a férfi esetleg hazáig akarja kísérni. A 12-es busz Dulwichba megy. Azzal nincs semmi baj. Nyugodtan mondhatja, hogy Dulwich, az egy elég jó környék.

– Bizonytalankodik – jegyezte meg a férfi, miközben a szeme is mosolygott. – Az édesanyja biztos azt mondta, hogy ne álljon szóba idegen férfiakkal, ugye?

Ada megörült ennek a magyarázatnak. A férfi kiejtése elegáns volt, de nem tudta beazonosítani.

– Van egy jobb ötletem. Szerintem ezt az édesanyja is jóváhagyná. – A férfi ekkor az utca túloldalára mutatott. – Hajlandó lenne velem tartani, kisasszony? Egy teára a Ritzben. Az igazán angolos.

Mi baja származhat ebből? Ha rosszban sántikálna, biztos nem költené a pénzét a Ritzben. Ez neki legalább egyheti fizetésébe kerülne. Ráadásul a Ritz nyilvános hely.

– Meghívom. Kérem, mondjon igent! – A férfi udvarias volt és jól nevelt. – És közben el fog állni az eső.

Ada próbált logikusan gondolkodni.

– Tényleg? Ezt miből gondolja?

– Mert megparancsolom neki – felelte a férfi, aztán lehunyta a szemét, az egyik kezében az esernyő, a másikat ökölbe szorítva a feje fölé emelte, ujjait háromszor kinyitotta és összezárta: – *Ein, zwei, drei.*

Ada nem értette, csak annyit tudott, hogy nem angolul van. *Vajon mi lehet ez a „dráj”?*

– Remek. Akkor velem tart?

A férfi furcsa volt. Elragadó. Adának tetszett ez a szó. Ettől könnyűnek és gondtalannak érezte magát. Olyan áttetsző volt ez a szó, mint egy vég sifon.

Miért is ne? Az Ada által ismert fiúk álmodni sem mertek volna arról, hogy meghívják a Ritzbe.

– Köszönöm, nagyon kellemes lenne.

A férfi Adába karolt, úgy vezette át az úttesten, aztán keresztüllépkedtek a Ritz csillogó boltíve alatt a kristálycsilláros és porcelánedényekkel teli előcsarnokba.

Ada szívesen megállt volna, hogy mindent megcsodálhasson, de a partnere gyorsan végigsietett a termen. Úgy érezte, hogy a vörös szőnyeg felett lebegve suhan a fodros bársonyfüggönyökkel díszített hatalmas ablakok mellett,

a márványoszlopok között egy tükrökkel, szökőkutakkal díszített, gazdagon aranyozott helyiségbe.

Ada ugyan még sohasem járt ilyen csodás, gazdag és csillogó helyen, de úgy mosolygott, mintha minden napját itt töltené.

– Elkérhetem a kabátját? – kérdezte egy fekete zakós, fehér kötéyes pincér.

– Csak hagyja. Jó lesz itt. Egy kicsit átnedvesedett.

– Biztos?

Adát elöntötte a forróság, tudta, hogy hibázott. Ebben a világban a ruhákat odaadják az inasnak, a szobalánynak vagy a cselédnek.

– Persze, magának van igaza. Fogja. – Majdnem hozzá-tette, hogy vigyázzon rá, mert a Berwick Street-i piacon azt mondták, hogy igazi teveszőr, amiben persze kételkedett. Megrántotta a vállát, tudta, hogy a kötényes pincér elkapja majd, és a karjára hajtja a kabátot. Azt is tudta, hogy a váll-rándítás lassú volt és elegáns.

– Mi a neve? – kérdezte a férfi.

– Ada. Ada Vaughan. És a magáé?

– Stanislaus. Stanislaus von Lieben.

Tehát külföldi. Ada még sohasem találkozott külföldivel. Ez olyan... Egy darabig nem találta a megfelelő kifejezést. *Egzotikus*.

– És hol van otthon ezzel a névvel?

– Magyarországon. Pontosabban Ausztria-Magyarországon. Ami egykor monarchia volt.

Ada eddig még csak két monarchiáról hallott, az angolról, amely elnyomja a bennszülötteket, valamint a rómainál, ahol megölték Krisztust. Újdonság volt számára, hogy további királyságok is léteznek.

– Ezzel nem szoktam dicsekedni – hajolt hozzá közel a férfi –, de a hazámban gróf vagyok.

– Te jó ég! – szaladt ki Ada száján. *Egy gróf*. – Tényleg? Kastéllyal meg mindennel? – Érezte, hogy ez borzasztóan kö-zönséges. De talán a férfi nem vette észre. Hiszen külföldi.

– Nem. Nem minden gróf lakik kastélyban. Sokan egészen szerény körülmények között élnek.

Ada látta, hogy a férfi drága öltönyt visel. Kiváló minőségű fésűsgyapjú. Biztos volt benne. Szürke. Jól szabott. Viszszafogott.

– Milyen nyelven beszélt ott kint az utcán?

– Az anyanyelvemen, németül.

– Tehát német? – kérdezte Ada, miközben nagyot nyelt. Az apja azt szokta mondogatni, hogy nem minden német gonosz. Rosa Luxemburg. Mártír. És vannak, akik szembe fordulnak Hitlerrel. Az apja ettől függetlenül nem szeretne német beszédet hallani a házában. *Ada, állítsd le magad!*

– És maga? Mit csinált a Dover Streeten?

Ada egy pillanatig elgondolkodott azon, hogy mi lenne, ha azt mondaná, hogy a varrónőjénél volt, de aztán meggondolta magát.

– Ott dolgozom – felelte.

– Hú, milyen független! És mivel foglalkozik?

Ada nem szívesen felelt volna, hogy varrónő, még akkor sem, ha egy női szalonban mérték után dolgozik. Azt nem mondhatta, hogy *divattervező*, mint Madame Duchamps, mert az még nem volt. A következő legjobb mellett döntött.

– Jelenleg manöken vagyok. – Ada még azt is hozzá szeretne volna tenni, hogy *művész*.

A férfi hátradőlt. Ada érezte, ahogy szemrevételezi, mint egy tájképet, felméri a testét, hogy megcsodálja vagy hogy belevesszen.

– Hát persze! Persze! – kiáltott fel a férfi. A belső zsebéből elővette arany cigarettatárcáját, kinyitotta és Ada felé nyújtotta. – Kér egy cigarettát?

Ada nem dohányzott. Annyira még nem volt kifinomult. Nem tudta, mit tegyen. Nem akart rágyújtani, hogy aztán fuldokolni kezdjen. Az megalázó lett volna. Csupa veszély

meginni egy teát a Ritzben. Minden arra figyelmeztette, hogy milyen messziről jön.

– Most nem, köszönöm – felelte végül.

Stanislaus a tárcájához ütögette a cigarettát, mielőtt rágyújtott volna. Ada hallotta, ahogy beszívja a füstöt, aztán látta, ahogy a füst előgomolyog az orrából. Ő is nagyon szeretne volna ezt megtanulni.

– És hol modelkedik?

Ez egy biztonságos terület volt.

– Madame Duchamps-nál – felelte Ada.

– Madame Duchamps, hát persze!

– Ismeri?

– A nagynénikém varratott nála. De tavaly meghalt. Talán ismerte?

– Csak rövid ideje dolgozom ott. Hogy hívták a kedves nénikéjét?

Stanislaus nevetett, Ada pedig észrevette, hogy megcsillan az aranyfoga.

– Nem tudom megmondani – felelte. – Annyiszor ment férjhez, hogy nem tudtam követni.

– Talán ez a sok házasság okozta a vesztét – jegyezte meg Ada.

Ha más nem, ezt biztosan elítélnék otthon. Ada pontosan tudta, mit gondolnának a szülei Stanislausról meg a nagynénikéjéről. *Patkányerkölcs*. Ezt kapod Németországtól. De Adát nem zavarta. Egy nő, egy *bukott* nő. Érezte parfümillatát, látta ernyedő mozdulatait, ahogy teste vonaglott, és szeretetért dorombolt.

– Maga olyan vicces. Tetszik nekem – felelte Stanislaus.

Az eső elállt, mire útra keltek, de már sötétedett.

– Hazakísérem.

– Nem, arra semmi szükség.

– Ez a legkevesebb, amit egy gentleman megtehet.

– Majd máskor – felelte Ada. Azon nyomban észrevette az arcátlanságát. – Nem úgy gondoltam. Azt akartam mondani, hogy valahová még mennem kell. Még nem haza megyek. – Ada reménykedett, hogy nem fogja követni.

– Persze, legközelebb. Mit szólna egy koktélnél, Ada Vaughan? A Café Royal itt van a közelben, az a kedvenc helyem.

Koktélok. Ada nagyot nyelt. Nem kapott levegőt. De mivel tudta, hogyan tartalékolja a levegőt, hamar magához tért.

– Köszönöm. És köszönet a teáért.

– Tudom, hogy hol dolgozik. Majd bedobok egy üzenetet. – Ezzel Stanislaus összecsapta a bokáját, megemelte a kalapját, és sarkon fordult. Ada a szemével követte a férfit, nézte, ahogy a Piccadilly felé lépked.

Otthon majd azt fogja mondani, hogy tovább kellett bent maradnia.

*

Martini, Pink Lady, Mint Julep. Ada egyre fesztelenebbül érezte magát a Café Royalban, a Savoyban, a Smith'sben és a Ritzben. Nagyüzemi áron vette a műselymet, és néhány ruhát készített magának a szalonban munka után. Átlósan szabva az olcsó műselyem átalakult, mint egy lepkebáb, és estélyi eleganciába burkolta Adát. Hosszú kesztyű és koktéلكalap. Ada a legelegánsabb helyeket is magabiztosan elbűvölte.

– Levett a lábadról, igaz? – kérdezte Mrs. B. péntekenként, amikor Ada Stanislausszal találkozott. Mrs. B. nem szerette a férfilátogatókat a szalonban, félt, hogy rossz hírbe hozzák, de azt is látta, hogy Stanislaus jól öltözött és előkelő, noha az előkelősége külföldi volt.

– Légy óvatos!

Ada ezüstpapírból gyűrűt készített magának, és amikor senki sem látta, a tükör előtt nézegette a gyűrűs bal kezét. Elképzelte magát Stanislaus feleségként, mint Ada von Lieben. Von Lieben gróf és grófné.

– Remélem, tisztességesek a szándékai! – jegyezte meg Mrs. B. – Mert még sosem láttam úriembert ilyen gyorsan szerelembe esni.

Ada csak nevetett.

*

– Akkor hát kicsoda ő? – kérdezte az anyja. – Ha becsületes alak lenne, akkor bemutatkozna a szüleidnek.

– Késésben vagyok – felelte Ada. Az anyja elállta az útját, nem mozdult a helyiség közepéből. A lábán lecsúszott az öreg férfizokni, ócska köténye foltokkal volt teli.

– Már az is elég felháborító volt, ahogy péntek éjszakánként hazakeveredtél, most meg már a hét közepén is kimaradsz? Mi jöhet ezután?

– Miért ne mehetnék el este itthonról?

– Mert tisztos neved van, azért. Jobb lenne, ha nem próbálna nálad. Senki sem akar használt árut venni. – Az anyja gúnyosan mosolygott, és úgy bólogatott, mint aki ismeri a világot és annak minden mocskát.

Semmit sem tudsz, gondolta magában Ada.

– Az isten szerelmére, ő nem olyan.

– Akkor meg miért nem hozod haza? Hadd döntsünk mi, a szüleid.

Sohasem fogja betenni a lábát ebbe a proliházba, ahol be-
leremegnek a lépcsők, ahányszor csak elmegy egy vonat, ahol a mosogató hátul össze van drótozva, és ahol kint van a budi. Nem értené, hogy miért kell neki egy ágyban aludnia a hűgával, miközben a szoba másik, pokróccal elválasztott felében a fivérei egy matracon, a földön alszanak. Stanislaus képtelen lenne megérteni, mi ez a zsidvásár. Ada anyja igyekezett tisztán tartani a házat, de korom tömte be a repedéseket és lepte el a bútorokat, nyaranta pedig néha olyan sok volt a bogár, hogy inkább kiültek az utcára.

Ada elképzelni sem akarta itt Stanislaust. Azt már nem.

– Mennem kell. Mrs. B. levonja a béreimből a késést.

Ada anyja szippantott egyet.

– Ha normális időben hazajöttél volna, nem kerültél volna ilyen helyzetbe.

Ada átfurakodott mellette, ki az utcára.

– Remélem, tudod, hogy mit művelsz! – ordított utána az anyja úgy, hogy a környéken mindenki hallja.

*

Adának rohannia kellett a buszmegállóhoz, épphogy elkapta a 12-est. Nem volt ideje reggelizni, és fáj a feje. Mrs. B. csodálkozni fog. Ada még sohasem késett, és nem is hiányzott. Végigrohant a Piccadillyn. Máris melegen süttött a júniusi nap. Megint hőség lesz. Mrs. B. szerezhetne egy ventilátort, hogy lehűtse a műhelyt, és ne kelljen izzadt ujjakkal szedgetni a gombostűket.

– Mondd meg neki te! – biztatta az egyik lány. Egy kellemetlen kis tehén, Avril a neve, közönséges, mint egy grafitceruza. – Úgy izzadunk, mint a disznók – tette még hozzá.

– A disznók izzadnak. Az úriemberek verítékeznek, a hölgyek pedig felhevülnek – közölte Ada.

– Ó, hogyan! – felelte Avril, miközben mutatóujjával megemelte az orrát.

Avril tudott raveszkodni, ha ahhoz volt kedve. Adát nem érdekelte. Avril általában féltékeny volt rá. *Sose bízz a nőkben*, mondogatta az anyja. Hát ebben igaza volt. Ada sohasem talált magának igazi barátnőt.

A Fortnum órája negyedet ütött, Ada futásnak eredt, de valaki elállta az útját.

Stanislaus állt ott, széttárt karokkal, mint egy angyal.

– Azt hittem nem is jössz! Már éppen el akartam menni.

Ada meglepetésében felvonyított, mint egy kölyökkutya. Stanislaus azért jött, hogy munka előtt találkozzon vele! Ada

tudta, hogy elpirult, az arca tüzelt. Mielőtt megszólalt, kezével végigtörölte az arcát, hálás volt a hőségnek.

– Késésben vagyok, most nem tudok beszélgetni!

– Azt gondoltam, kivehetnél egy szabadnapot. Azt mondhatnád, hogy beteg vagy.

– Ha rájönnek, kirúgnak – tiltakozott Ada.

– Majd találsz másik helyet. Különben is, miért jönnének rá? – vonogatta a vállát Stanislaus. Ő sohasem dolgozott, nem értheti, hogy Ada mennyit küzdött azért, hogy idáig jusson. Ada Vaughan Lambethből egy mayfairi *divattervező* mellett dolgozik.

Stanislaus előrébb lépett, két kezébe fogta Ada arcát, és ajkát ajkához érintette. Ez az érintése könnyed volt, mint egy tollpihe, ujjai melegen és szárazon fogták körül az arcát. Ada hozzádólt, nem akarta, de mintha mágnes vonzotta volna, nem tudott ellenállni.

– Gyönyörű ez a nap. Túl szép ahhoz, hogy bezárkózz. Egy kicsit élni is kell, mindig ezt szoktam mondani. Különben már így is elkéstél, akkor meg minek egyáltalán bemenni?

Ada érezte Stanislaus arcszeszének illatát, fanyar volt, mint egy érett citrom.

Mrs. B. szigorú volt. Tíz perc késésért félnapit bért vont le. Ada ezt nem engedhette meg magának. Stanislaus mellett egy piknikkosár volt a földön. Tehát mindent előre eltervezett.

– Na és mi a terved, hová megyünk?

– A Richmond Parkba. Csapunk egy görbe napot.

Egy egész nap, és csak ők ketten!

– És mit mondjak a főnökömnek?

– Hogy fáj a bölcességfogad – felelte Stanislaus. – Ez mindig bejön. Ezért van annyi fogorvos Bécsben.

– Hogy jön ide a bölcességfog?

– Az egy elegáns panasz.

Adának ezt meg kell jegyeznie. Az úriembereknek bölcességfoga van. Aki *valaki*, annak bölcességfoga van.

Ada hezitált. Egy félnapi bért így is, úgy is elbukott már.

– Hát jó. Már így is bajban vagyok.

– Ez a helyes beszéd! – mondta Stanislaus, felkapta a kosarat, a másik kezével pedig átölelte Ada derekát.

Ada még sohasem járt a Richmond Parkban, de ezt nem vallhatta be egy olyan világot látott, kifinomult úrnak, mint Stanislaus. A legelegánsabb nőket is megkaphatta volna, a jól táplált, felső osztálybeli hölgyeket, olyanokat, mint azok az elsőbálozók, akiket öltöztetni szokott, akiknek hízelegnie kell, akikre Mrs. B. az üzletét alapozza. Fent a park kapuján díszes lándzsák meredeztek. Lent a folyó kanyargott a zölden tobzódó fák között, és a messzi távolban Berkshire körvonalai nyúltak az égig gyöngyházzsínűen és ezüstösen. A nap már magasan járt, a meleg napsugarak átölelték Adát, mintha ő lenne az egyetlen ember a világon, mintha csakis ő számítana.

Beléptek a parkba. London a lábaik előtt hevert, a Szent Pál-székesegyház és a városközpont párás körvonala látszott. A talaj száraz volt, az ösvények egyenetlenek és göröngyösek. Göcsörtös törzsű öreg tölgyek és gesztenyefák sorakoztak a virágos rétek és a friss, hegyes levelű páfrányok között. A levegő tele volt émelyítően édes illatokkal. Ada elfintorodott.

– Ez a szerelmeskedő fák illata – jegyezte meg Stanislaus.

Ada a szájához kapta a kezét. *Szerelmeskedni*. Soha senki nem beszélt előtte ilyesmiről. Lehet, hogy az anyjának van igaza. Nem véletlenül hozta ide. Stanislaus gyors volt.

– Nem tudtad? – kérdezte nevetve. – A gesztenyefáknak hím és nővirágok vannak. Ez, azt hiszem, a nővirágok illata. Szerinted?

Ada összeresztette. Erre jobb nem is felelni.

– Szeretem a gesztenyét – folytatta Stanislaus –, hideg téli napokon nincs is jobb a forró sült gesztenyénel. Az tényleg csodálatos.

– Igen – felelte Ada, örülve a biztonságosabb témának. – Én is szeretem. Vadgesztenye, és a többi.

És a többi. Közönséges.

– Különféle gesztenyék vannak – folytatta Stanislaus.

Honnan tudhatta volna Ada mindezt? Annyi mindent kell még tanulnia. Lehet, hogy Stanislaus észrevette, hogy milyen tudatlan? Nem mutatja. Üriember.

– Telepedjünk le itt, a tónál! – Stanislaus letette a piknikosarat, elővett egy terítőt, szétnyitotta, hogy belekapjon a levegő, és szálljon, mint egy hattyú, mielőtt földet ér. Ha Ada tudta volna, hogy a földre kell ülnie, a hosszú strandruháját vette volna fel, mely teljesen betakarná, és mindenét elfedné. Leereszkedett, egymáshoz szorította és oldalra döntötte a térdeit, amennyire csak lehetett, lesimította a ruháját.

– Milyen nőies! – jegyezte meg Stanislaus. – Igazi úrilány vagy. – Kiöntött két gyömbérsört, egyet magának, egyet Adának. – A csinos hölgynek!

Még soha senki sem nevezte Adát csinos hölgynek. De hát még fiúja sem volt soha. *Fiú*. Stanislaus férfi volt. Érett és tapasztalt. Legalább harmincnek látszott. Vagy talán még idősebb. Stanislaus előrehajolt, hogy tányért és szalvétát adjon Adának. Lehet, hogy a szalvétának van egy elegánsabb neve, de Adának nem jutott az eszébe. Nem igen használnak ilyesmit a Theed Streeten. Stanislaus csirkét – *micsoda luxus* –, friss paradicsomot és egy apró fűszereskészletet vett elő.

– *Bon appétit!*

Ada nem tudta, hogy tudná úgy enni a csirkét, hogy ne zsírozza össze magát. Minden csupa újdonság volt a számára. *Piknik*. Csipegetett, kis darabkákat vett a szájába.

– Olyan vagy, mint egy festmény! Illedelmes, mint egy modell a *Vogue*-ból.

Ada megint elpirult. Kezével megdörzsölte a nyakát, remélve, hogy így eltüntetheti a pirosságot. Talán Stanislaus észre sem vette.

– Köszönöm – felelte.

– Nem, én komolyan gondolom. Amint megláttalak, tudtam, hogy művelt lány vagy. Ez vagy te. Sikkes. Eredeti. És amikor elmondtad, hogy te varrtad a ruháidat! Hát tudod! Hidd el, te még vinni fogod valamire!

Stanislaus a könyökére támaszkodott, kinyújtotta a lábát, letépett egy fűszálat, és azzal csiklandozta Adát.

– Tudod, hol lenne a helyed?

Ada megrázta a fejét. A fűszál tovább birizgálta. Szerette volna, ha Stanislaus újra megérinti, ujjával végigsimítja a bőrét, újra érezni akarta csókjának ízét.

– Hát Párizsban! Elképzellek a bulvárokon, amint mindenki utánad fordul.

Párizs! Hogy találta ki Stanislaus? Vaughan-ház. Mrs. B. mondta, hogy a ház franciául *maison*. *Maison Vaughan*.

– Szeretnék Párizsba menni. Hogy igazi ruhatervező legyek. *Dívattervező*.

– Nos, Ada, akkor én egy álmodozót szeretek. Majd meglátjuk, mit tehetünk.

Ada megharapta az ajkát, nehogy felkiáltson izgalmában.

Stanislaus felült, és a térdére könyökölt. Kinyújtott karral egy hatalmas páfrányra mutatott a jobb oldalon.

– Nézd – suttopta –, egy agglegény. Hatalmas.

Ada követte a tekintetével. Egy kis időbe telt, hogy észrevegye a páfrány friss hajtását, mely olyan volt, mint egy agancsos korona.

Ezek tavasszal jelennek meg – folytatta Stanislaus –, minden évben újabb és újabb elágazások. Annak ott egy tuccal lesz a nyár végére.

– Erről sohasem hallottam.

– Egy kicsit magányos még ilyenkor, de őszre egész három veszi majd körül. A verseny kizárt. Az összes nőt megtartja magának.

– Ez nem hangzik túl biztatóan. Én senkivel sem szeretnék osztozni a férjemen – felelte Ada.

Stanislaus oldalról nézett rá. Ada tudta, hogy butaságot mondott. Stanislaus egy nagyvilági férfi, akinek a nénikéje számtalanszor házasodott.

– Ez nem a nőkről szól, hanem a férfiakról. Az a cél, hogy a legerősebb maradjon életben.

– Bölcsességfog – mondta Ada.

Mrs. B. összevonta festett szemöldökét.

– Bölcsességfog? Ne nézz engem hülyének!

– Dehogy!

– Nem ma születtem! Nem te voltál tegnap az egyetlen, aki lógott. Szép nyári napunk volt. Avrilmak felmondtam.

Ada nagyot nyelt. Nem lett volna szabad engednie Stanislausnak. Mrs. B. ki fogja rúgni. Munkanélküli lesz. Hogy mondja el az anyjának? Még aznap másik helyet kell találnia. *Képzeld, mi történt! Új helyen vagyok. Persze hogy hazudni fog. Mrs. B. nem tudott elég munkát adni.*

– Tudod, hogy nagy megrendelés előtt állunk. Szerinted hogy fogok így boldogulni?

– Sajnálom. – Ada két kezébe fogta az arcát, ahogy Stanislaus, és újra átélte érintése hűvös gyengédségét. *Tarts ki a magyarázatodnál!* – Lüktetett! Rettenetesen fáj.

Mrs. B. tele volt panasszal.

– Ha bármelyik másik lányról lenne szó, azonnal kihajítanám a fülénél fogva. Maradhatsz, de csak azért, mert ügyes vagy, és mert szükségem van rád.

Ada leeresztette a kezét.

– Köszönöm! – Az egész teste megkönnyebbült. – Nagyon sajnálom. Nem akartam bajt okozni. Többé nem fordul elő.

– Jobb is, mert akkor vége, nincs több esély. Most pedig, dolgozni!

Ada elindult az iroda ajtaja felé, keze már a kilincsen volt, amikor Mrs. B. még utána szólt.

– Te tényleg jó vagy. Ilyen tehetséges lánnyal még sosem találkoztam. Ne áldozd fel a szerencsédet egy férfiert.

Ada nagyot nyelt, és bólintott.

– Legközelebb nem leszek ilyen nagylelkű.

– Köszönöm – felelte Ada mosolyogva.

*

Ada karcsú ujjával kivett egy cigarettát, és a szájába tette. Lábai keresztbe fektette egymáson, tekeredtek, mint a kígyók. Megszívta a cigarettát, kicsit oldalra döntötte a fejét, mint egy régi szent, és nézte, ahogy az orrán át távozik a füst. Előrehajolt, hogy kézbe vegye a martinis poharát. A Trill Roomban a székeket vörös plüss borítja, a mennyezet aranyozott. A tükrökben Ada sok ezer példányban láthatta magát és Stanislaust. Egészen mások lettek a tükrök végtelenjében: egy férfi elegáns öltönyben és egy nő mályvaszín ruhában.

– Gyönyörű vagy – mondta Stanislaus.

– Tényleg? – kérdezett vissza Ada, remélve, hogy ez elég *lazán* hangzott. Ezt a szót is Mrs. B-től szedte fel.

– Megőrjíted az embert.

Ada egymás mellé helyezte a lábait, előrehajolt, és megérintette Stanislaus térdét.

– Viselkedj!

„Tomboló szerelem” – ezt írják a *Woman's Own* magazinban. Az örvénylő szerelem elvette az esztét. Imádta Stanislaust.

– Ma van az évfordulónk – közölte.

– Igen?

– Július 14. Három hónapja – közölte Ada bólogatva. – Három hónappal ezelőtt, áprilisban találkoztunk a zuhogó esőben.

– Évforduló? – kérdezte mosolyogva Stanislaus. Ada már ismerte ezt a tekintetet. Ilyenkor valamin elgondolkozott.

– Akkor el kellene mennünk valahová. Ünnepelni. Valami romantikus helyre. Párizs! *Parii*.

Párizs! *Parii*. Ada nagyon szerette volna látni Párizst, a Richmond parki kaland óta csak ez járt a fejében.

– De hogyan?

Eszébe sem jutott, hogy máris ilyesmit javasoljon. Pláne most, hogy mindenki Hitlerről meg az óvóhelyekről beszél.

– Nem fog kitörni a háború? – kérdezte Ada. – Talán várhatnánk ezzel egy kicsit.

– Háború? Itt nem lesz háború. Ez csak szóbeszéd. Hitler megkapta, amit akart. Visszakövetelte azt, ami Németországot illette. Hitler nem telhetetlen. Hidd el nekem!

Ada apja egészen mást mondott, de Stanislaus sokkal műveltebb, és jobban ismeri a világot.

– Azt mondtad, szeretnél odamenni. Hogy láss egy csomó igazi francia modellt. Remek ötlet. Aztán itt kipróbálhatnád azokat a modelleket. Hamarosan nevet szerezhethnél magadnak.

Ada válaszolni akart, de mintha csomót kötöttek volna a nyelvére. Összeharapta az ajkát, és bólintott. Ilyen háborús félelem közepette a szülei sohasem engednék el Párizsba, főleg nem egy *férfival*. Tudták, hogy udvarolnak neki, de ez azért egészen más. Ada tudta, hogy nem örülnének egy külföldinek. Otthon azt mondta, hogy az udvarlója minden este hazakíséri, nehogy baja essen. Stanislausnak azt mondta, hogy a szülei rokkantak, és nem fogadnak látogatókat. Ráadásul dolgozni sem fog menni, ki kell találni valami jó indokot, vagy kirúgják. Mit mondjon Mrs. B.-nek?

– Van útleveled? – kérdezte Stanislaus.

Útlevél!

– Nincs. Hogy lehet olyat szerezni?

– Ez nem az én országom – válaszolt Stanislaus mosolyogva –, de az angol barátaim azt mondják, hogy a Petty France negyedben van egy iroda, ahol kiállítják.

– Holnap ebédidőben odamegyek. Azonnal elintézem. Velem jössz?

Ada otthon azt fogja majd mondani, hogy Mrs. B. Párizsba küldi, hogy nézze meg az új kollekciót, és hogy anyagokat vásároljon. Mrs. B.-t pedig meg kell kérdeznie, hogy *tényleg* elengedi-e.

Az irodában ülő hivatalnoktól Ada megtudta, hogy az útlevelhez fénykép kell, szükség van hozzá a születési anyakönyvi kivonatára, és mivel még nem töltötte be a 21. életévét, ezért az apjának is alá kell írnia a nyomtatványt. Szükség esetén huszonnégy óra alatt is ki tudják állítani, de amúgy hat hetet kell várni az útlevelre.

– Viszont – tette hozzá a hivatalnok – nem javasoljuk, hogy külföldre utazzon a mostani időkben, főleg nem a kontinensre. Bármikor kitörhet a háború.

A háború. Mindenki csak erről beszél. Kivéve Stanislaust. Ada ezért még jobban szerette. Jó együtt lenni vele.

– Ne törődjön azzal, ami még nincs itt – felelte Ada. A hivatalnok megdermedt, a fejét csóválta, és az égre nézett. Lehet, hogy ez egy kicsit erős volt. Lehet, hogy hamarosan itt a háború, de addig még hónapok vannak hátra.

Ada szippantott egyet, és a táskájába tette a papírokat. Az apját nem kérhette meg, hogy írja alá. Azzal véget is érne a történet. Ada sohasem említette Stanislausnak a korát, Stanislaus pedig sohasem kérdezte. Ha megtudná, hogy kiskorú, bepánikolna, és otthagyná. Ada felvilágosult, ezt Stanislaus már az első alkalommal megjegyezte róla. Most hogy mondhatná ezt el neki?

A megoldás aznap délután született meg benne, miközben Mrs. B.-t nézte, aki egy számlát állított ki Lady MacNeice részére. Ada apja lassan írt, nagy kanyarokkal görbítette betűinek lábát és szárát. Adának mindig nagyon tetszett az írása, kislánykorában utánózni is próbálta. Egyszerű volt

hamisítani, a hivatalnok sohasem fog rájönni. Ada tudta, hogy ez helytelen, de nem volt más választása. Holnap az ebédszünetben elmegy fényképet csináltatni. A Haymarketen volt egy fényképész. Hétféjére készen is lesz. Szombaton majd elmegy a közkönyvtárba, ott kitölti az útlevélkérő lapot, és hétfőn személyesen beadja.

– A Lutetiában fogunk megszállni – közölte Stanislaus.
– Egyszerűen nincs máshol hely. Saint-Germain-Des-Prés. – A kezét dörzsölgette. – Utaztál már hajón?

– Csak a folyón. – Vagyis a woolwichi kompon, tette hozzá magában Ada.

– Ne aggódj. Augusztusban jó dolog a hajókázás. Nincsenek viharok.

*

Adának mindent jól ki kellett találnia. El kell otthon mondanania, de majd csak utólag, miután már elutazott. Majd küld nekik egy képeslapot Párizsból, nehogy a rendőrségre szaladjanak bejelenteni az eltűnését. Pokoli lesz, amit kapni fog, majd ha hazaér, de addigra már Stanislaus valószínűleg megkéri a kezét. Mrs. B.-nek azt fogja mondani, hogy Párizsba megy a hétféjére, és meg fogja kérdezni tőle, hogy hozzon-e anyagokat. Franciául *tissus*. Mrs. B. örülni fog, és meg fogja mondani, hogy hová menjen. *Milyen kedves, mademoiselle, hogy erre áldozod a hétféjédet*. Legalább lesz valami dolga Párizsban, és ötleteket is szerezhethet. Közben azokat a ruhákat, amelyeket vinni akar, egyesével be fogja vinni a szalonba. Időnként szendvicset szokott vinni egy vászontáskában. Szerencsére nyár volt, a ruhái és szoknyái könnyű anyagokból: műselyemből és batisztból készültek. Ada tudta, hogyan kell úgy hajtogatni, hogy ne gyűrődjenek a ruhák, de ne is foglaljanak el sok helyet. Mindent el tud rejteni a benti szekrényében, ahol télen a kabátját és a váltócipőjét tartotta. Senki sem szokott belenézni. Szüksége lesz még egy bőröndre. Rengeteg

van Mrs. B. raktárában, melyet sohasem zárnak kulcsra. Majd kölcsönvesz egyet. Volt kulcsa a műhelyhez. Az indulás napján korán reggel bemegy, és gyorsan becsomagol. Charing Crossnál időben felszáll a buszra, és az óra alatt várni fogja Stanislaus.

– Párizsba? – kérdezte Mrs. B., a hangja úgy csattant fel, mint egy autóduda. – Tudják a szüleid?

– Persze – felelte Ada. Megvonta a vállát, és széttárta a kezeit. *Hát persze.*

– De hát mindjárt kitör a háború!

– Semmi sem fog történni – jelentette ki Ada, noha ő is hallotta a légószirénák gyakorlatozását, és ő is látta, hogy óvóhelyeket építenek a Kennington Parkban. „Mi nem akarunk háborút. Hitler nem akar háborút. Az oroszok nem akarnak háborút” – ezt szokta Stanislaus mondogatni. Ő csak tudja, nem igaz? Különben is, mikor lesz megint esélye Párizsba utazni? Az apjának más volt a véleménye a háborúról, de Adát ez nem érdekelte. Az apja azt fontolgatta, hogy jelentkezik az ARP-hez³. *Védelem*, ismételtette, nehogy Ada azt higgye, hogy az imperialista háborút támogatja. Időnként még a feleségére is odafigyelt, amikor a szórólapokat felolvasta. *Fontos tudni, miként kell gyorsan és helyesen felvenni a gázálcot...*

– De hát ki fogják üríteni Londont! Evakuálják a gyerekeket. Néhány napon belül. A rádió is bemondta – folytatta Mrs. B.

A testvérei közül hárman így is, úgy is Cornwallba mennek. Az anyja egész nap csak sír, az apja meg a fejét fogva fel s alá járkál a házban. *Ah*, gondolta Ada. Majd elsimulnak a dolgok. Mindenki olyan pesszimista. Rettentő. Még időben vissza fognak érní. Nem hagyja, hogy tönkretegyék ezt a lehetőséget! *Párizs*. Az anyja majd megnyugszik. Vesz majd neki valami szépet. Kölnit. Kellemes parfümöt szép üvegben.

³ Air Raid Precautions – polgári légvédelem.

– Majd jövök – mondta Ada Mrs. B-nek –, kedden kora reggel. – *Eljegyezve*. Elképzelte, ahogy Stanislaus megkéri a kezét. Fél térdre ereszkedik. *Miss Vaughan, hajlandó lenne...* – Csupán öt napra megyünk – tette hozzá.

– Remélem, úgy lesz, de ha az én gyerekem lennél, nem engednék sehová. Bármelyik nap kitörhet a háború – felelte Mrs. B., miközben a bolt kirakatüvegére mutatott, melyre ragasztószalagot tettek fel keresztbe, nehogy megsérüljenek, ha betörne az üveg. És ott volt felette a redőny is. – Na, és a drágalátos barátod? Ő melyik oldalon áll?

Adának ez eszébe sem jutott. Feltételezte, hogy az ő oldalukon. Végül is Angliában élt. Viszont ha németül beszél, akkor az is lehet, hogy a németek oldalán fog harcolni. Hazamegy, őt meg itt fogja hagyni. Ada természetesen követni fogja Stanislaust. Ha összeházasodnak, akkor vele tart, mellette fog állni, nem számít, hogy melyik oldalon.

– Az előző háborúban az itt élő németeket börtönbe zárták.

– Ő *tulajdonképpen* nem is német – felelte Ada –, csak német az anyanyelve.

– És mit keres itt?

Ada a vállát vonogatta.

– Jól érzi itt magát. – Ezt sohasem kérdezte Stanislaustól. Mint ahogy azt sem, hogy miből él. Nem kellett dolgoznia, gróf volt. Az viszont nem is lenne olyan rossz, ha lecsuknák. Ada látogathatná, Stanislausnak pedig nem kellene háborúba vonulnia. Így nem halna meg, és a háború egyszer úgylis véget ér.

– Az is lehet, hogy kém, és te vagy az álca.

– Ha ez a helyzet, akkor még eggyel több ok, hogy jól érezzem magam.

– Hát, te tudod... – felelte Mrs. B., és közben ferde mosolyra húzta a száját. – Amúgy van egy-két hely, amelyet felkereshetnél Párizsban. – Előhúzott egy papírt a fiókjából, és elkezdte írni a címeket. *Rue Dorsel, Place St. Pierre, Boulevard Barbès*.

– Ezer éve nem láttam Párizst – mondta Mrs. B. Sóvárgó hangja meglepte Adát. – Ezek többsége a Montmartre közeleiben van, a jobb parton. – Stanislaus mesélt már Adának a Szajnáról. – Na, vigyázz magadra.

A szállodájuk a bal parton van, a művésznegyedben.

*

A Charing Cross pályaudvar tele volt ideges asszonyokkal és nyűgös gyerekekkel, idős emberek rohángáltak, ideges férfiak az órájukat nézték, fiatal egyenruhás fiúk lökdösődtek. Önkéntesek, gondolta Ada, vagy tartalékosok. Tengerészek és katonák. Az egyik önkéntes légvédelmis a könyökével vágott utat magának a tömegben. *Balra tarts.* Mostanában komolyan veszik őket az emberek. *Légvédelmi megfigyelés.* Mintha tényleg lenne feladatuk. Bemondták, hogy vonat indul Kent felé, az emberáradat hullámozva lódult meg a vágány felé. Ada egy helyben állt, háttal a tömegnek, bőröndje az emberek lábának ütődött. *Figyeljen, miss! Az örjögő tömeg jól illett a hangulatához. Mi van, ha nem jön el? És ha elkerülik egymást?* Ada rájött, hogy sehogy sem tud kapcsolatba lépni Stanislausszal. Nem volt telefonja. A Bayswateren lakott, de nem tudta a pontos címét. Egy asszony átfurakodott mellette két gyerekkel, a kisfiún sűrke rövidnadrág volt fehér inggel, a kislány sárga kötényruhát viselt. Adának átvillant az agyán, hogy szinte semmit sem tud Stanislausról. Például azt sem, hogy hány éves. Azt elmondta, hogy nincs testvére, hogy a szülei meghaltak, mint az a bizonyos sokat házasodó nagynéni. Adának sejtelve sem volt, hogy mit keres Angliában. Lehet, hogy tényleg kém.

Ez örülség. Nem kellene elutaznia. Alig ismerte. Az anyja figyelmeztette. Fehérrabszolda-kereskedelem. *Beléd szúrnak egy gombostűt, elájulsz, és aztán egy háremben térsz magadhoz.* És ez a tömeg! Katonák. ARP. Tényleg itt a háború. Stanislaus tévedett. Vagy talán tényleg kém. Ellenség. Nem kellene elutaznia.

Ada megpillantotta. Stanislaus tengerészkek zakóban, fehér nadrágban egy oszlopnak támaszkodott, lábainál egy bőrtáska. Ada mély lélegzetet vett. Talán még nem vette észre. Még sarkon fordulhatna és hazaszaladhatna.

Aztán Stanislaus megpillantotta, rámosolygott, előrelen-
dült, felkapta a táskáját, hogy a vállára hajítsa. *Egy kém.* For-
róság öntötte el Adát. Nézte, ahogy Stanislaus utat vág felé.
Minden rendben lesz. Stanislaus a szemüvege ellenére csinos
férfi volt. Becsületes ember, mindenki láthatja. És jó módú.
Kár aggódni. Ostobaság. Stanislaus ránevetett. Sietett, hogy
örömet szerezzen Adának. Ez, a párizsi utazás is érte törté-
nik, Ada Vaughanért, aki Lambethben, a Theed Streeten la-
kik, közvetlenül a Peabody-telep mellett.

*

Párizsban a Gare du Nord ugyanazzal az izzadó tömeggel volt
tele, mint a Charing Cross, de itt még nagyobb volt a forróság és
a zsúfoltság, az emberek pedig hangosabbak és rendetlenebbek
voltak. Ada megbénult a rémülettől. *Miért nem állnak sorban?*
Miért ordibálnak? Az utazástól is elfáradt. Előző éjjel nem aludt,
a doveri vonaton pedig nem volt ülőhely. A hajón tengeribe-
teg lett, és meglepő módon elbizonytalanodott a fehér sziklák
halvány körvonallá foszló látványától. Aggodalom töltötte el. És
ha mégis kitör a háború? Mi lesz, ha ott rekednek? Nem tudta
kiverni a fejéből a tengerparti szögesdrótkerítés látványát, mely
készen állt, hogy törbe csalja az ellenséget. Az éhes tengeri si-
rályok az elhagyott kavicsok és mocskos kátránydarabok fölött
keringve várták a húsfalatkákat. A csatahajók – Stanislaus rom-
bolóknak nevezte őket – a csatornán olyanok voltak, mint a há-
nyódó fémdarabok: szürkék, mint a tenger.

Stanislaus a hajón adott neki egy gyűrűt.

– Remélem, jó – mondta, miközben felrángatta Ada kö-
zépső ujjára. Egyszerű fémkarika. Nem is arany, Ada egyből
látta. – Jobb, ha hordod.